

Міністерство освіти і науки України  
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна

Введено в дію наказом  
від 06 травня 2021 р.  
№ 0202-1/204

Проректор  
з науково-педагогічної роботи



Автон ПАНТЕЛЕЙМОНОВ

**Освітньо-професійна програма**

**«Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»**

Галузь знань 10 Природничі науки


Спеціальність 106 Географія

перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Затверджено Вченою радою університету 26 квітня 2021 року, протокол № 5

**ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ**  
**освітньо-професійної програми**

1.1. Вчена рада факультету геології, географії, рекреації і туризму:  
протокол № 5 від 21 квітня 2021 р.

Голова Вченої ради факультету  Віліна ПЕРЕСАДЬКО

1.2. Науково-методична комісія факультету геології, географії, рекреації  
і туризму:  
протокол № 5 від 20 квітня 2021 р.

Голова науково-методичної  
комісії факультету  Олександр ЖЕМЕРОВ

1.3. Кафедра соціально-економічної географії і регіонознавства:  
протокол № 6 від 19 квітня 2021 р.

Завідувач кафедри  Людмила НСМЕЦЬ

1.4. Гарант освітньої програми  Катерина КРАВЧЕНКО

## ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою у складі:

Прізвище, ім'я, по батькові	Найменування посади (для сумісників – місце основної роботи, посада)	Науковий ступінь, вчене звання
Керівник робочої групи – Кравченко Катерина Олександрівна	доцент кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства	кандидат географічних наук
Члени робочої групи		
Нємець Людмила Миколаївна	професор, завідувач кафедри соціально-економічної географії і регіонознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна	доктор географічних наук, професор кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства
Костріков Сергій Васильович	професор кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства	доктор географічних наук, професор кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства
Кандиба Юрій Іванович	доцент кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства
Телебєнєва Євгенія Юрійівна	доцент кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства	кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства
Носирєв Олександр Олександрович	керівник ГО «Науково-дослідний інститут регіонального економічного розвитку»	кандидат географічних наук
Черномаз Павло Олексійович	начальник сектору перспективного розвитку ДП «Харківський регіональний науково-виробничий центр стандартизації, метрології та сертифікації»	кандидат географічних наук, доцент кафедри міжнародних економічних відносин
Кірюхін Олексій Михайлович	радник з питань транскордонного та міжнародного співробітництва Асоціації органів місцевого самоврядування Харківської області	кандидат геологічних наук
Карайченцева Ганна Андріївна	студентка кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна	
Міренкова Валерія Русланівна	студентка кафедри соціально- економічної географії і регіонознавства ХНУ імені В.Н. Каразіна	

При розробці проєкту Програми враховані вимоги:

1) Стандарту вищої освіти України першого (бакалаврського) рівня, галузі знань 10 Природничі науки, спеціальності 106 Географія, затвердженого Наказом Міністерства освіти і науки України від 16.06.2020 р. № 805

2) Професійного (их) стандарту \_\_\_\_\_  
назва стандарту, власник/провайдер стандарту

3) Рекомендації професійної асоціації \_\_\_\_\_  
назва

інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій

4) Рекомендації провідного працедавця в галузі \_\_\_\_\_  
назва

інформація про розміщення/оприлюднення рекомендацій

Примітка – пп. 2-4 вказуються у випадку наявності

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів (за наявності):

**1. Профіль освітньої програми**  
**«Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток»**  
**зі спеціальності 106 Географія**

<b>1 – Загальна інформація</b>	
<i>Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації</i>	Бакалавр географії; економічна, соціальна географія та регіональний розвиток
<i>Тип диплому та обсяг освітньої програми</i>	Диплом бакалавра, одиничний, 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 4 роки
<i>Офіційна назва програми</i>	Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток
<i>Наявність акредитації</i>	
<i>Цикл/рівень</i>	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
<i>Передумови</i>	Наявність повної загальної середньої освіти
<i>Мова(и) викладання</i>	Українська
<i>Термін дії освітньої програми</i>	3 роки 10 місяців
<i>Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньої програми</i>	<a href="http://geo.karazin.ua/osvitni_programy/">http://geo.karazin.ua/osvitni_programy/</a>
<b>2 – Мета освітньої програми</b>	
Забезпечення теоретичної та практичної підготовки висококваліфікованих кадрів, які набувають базових фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки, здатності до виробничої діяльності в установах професійного, наукового та технічного профілю.	
<b>3 – Характеристика освітньої програми</b>	
<i>Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))</i>	10 Природничі науки 106 Географія
<i>Орієнтація освітньої програми</i>	Освітньо-професійна, прикладна. Забезпечує оволодіння комплексом загальних та фахових компетентностей, необхідних для фахівців для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки
<i>Основний фокус освітньої програми та спеціалізації</i>	Базова вища освіта в галузі знань 10 Природничі науки із спеціальності 106 Географія. Високопрофесійна теоретична та практична підготовка з базових фахових знань для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної географічної науки. Ключові слова: економічна географія, соціальна географія, регіональний розвиток.
<i>Особливості програми</i>	Програма комбінована (академічно-прикладна), посилена практична підготовка, можливе стажування на підприємствах та у закладах вищої освіти за кордоном.

<b>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</b>	
<i>Придатність до працевлаштування</i>	Професійна, наукова та технічна діяльність. Географ, географ-економіст, фахівець з міського та районного планування, фахівець з розміщення продуктивних сил та регіональної економіки, асистент географа.
<i>Подальше навчання</i>	Можливе подальше продовження освіти за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, а також підвищення кваліфікації і отримання додаткової післядипломної освіти
<b>5 – Викладання та оцінювання</b>	
<i>Викладання та навчання</i>	Основними підходами до навчання є компетентнісний, студентоцентризований та проблемно-орієнтований. Провідні методи навчання – проблемний, частково-пошуковий та дослідницький. Викладання та навчання проводиться у формі лекцій, серед них інтерактивних та мультимедійних лекцій, практичних занять, лабораторних робіт, самостійного навчання, курсового дослідження, виробничої практики.
<i>Оцінювання</i>	Чотирирівнева та дворівнева, 100-бальна система оцінювання через такі види контролю з накопиченням отриманих балів: <i>поточний</i> (усне та письмове опитування) контроль, проміжний (захист практичних, самостійних робіт), <i>підсумковий</i> (письмові екзамени, залікові роботи, захисти звітів з практик), самоконтроль, <i>державна атестація</i> (атестаційний екзамен, підготовка та публічний захист кваліфікаційної роботи бакалавра)
<b>6 – Програмні компетентності</b>	
<i>Інтегральна компетентність</i>	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності предметної області географічних наук або у процесі навчання із застосуванням сучасних теорій та методів дослідження природних та антропогенних об'єктів і процесів із використанням комплексу міждисциплінарних даних та за умовами недостатності інформації.
<i>Загальні компетентності (ЗК)</i>	<b>ЗК01.</b> Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях. <b>ЗК02.</b> Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності. <b>ЗК03.</b> Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово. <b>ЗК04.</b> Здатність спілкуватися іноземною мовою <b>ЗК05.</b> Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій. <b>ЗК06.</b> Здатність до проведення досліджень на відповідному рівні. <b>ЗК07.</b> Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел. <b>ЗК08.</b> Навички міжособистісної взаємодії. <b>ЗК09.</b> Здатність працювати автономно. <b>ЗК10.</b> Навички здійснення безпечної діяльності. <b>ЗК11.</b> Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні. <b>ЗК12.</b> Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу

<p><i>Спеціальні (фахові) компетентності (СК)</i></p>	<p>ЖИТТЯ.</p> <p><b>СК01.</b> Здатність брати участь у плануванні та виконанні наукових та науково-технічних проєктів.</p> <p><b>СК02.</b> Здатність застосовувати знання і розуміння основних характеристик, процесів, історії і складу природи і суспільства.</p> <p><b>СК03.</b> Здатність здійснювати збір, реєстрацію і аналіз даних за допомогою відповідних методів і технологічних та програмних засобів у польових і лабораторних умовах.</p> <p><b>СК04.</b> Здатність застосовувати кількісні методи при дослідженні сфер ландшафтної оболонки.</p> <p><b>СК05.</b> Здатність аналізувати склад і будову геосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.</p> <p><b>СК06.</b> Здатність інтегрувати польові та лабораторні спостереження з теорією у послідовності: від спостереження до розпізнавання, синтезу і моделювання.</p> <p><b>СК07.</b> Знання і використання специфічних для географічних наук теорій, парадигм, концепцій та принципів відповідно до спеціалізації.</p> <p><b>СК08.</b> Самостійно досліджувати природні матеріали та статистичні дані (у відповідності до спеціалізації) в польових і лабораторних умовах, описувати, аналізувати, документувати і презентувати результати.</p> <p><b>СК09.</b> Здатність до планування, організації та проведення досліджень і підготовки звітності.</p> <p><b>СК10.</b> Здатність ідентифікувати та класифікувати відомі і реєструвати нові об'єкти у географічній оболонці, їх властивості та притаманні ним процеси.</p> <p><b>СК11.</b> Здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проєктах.</p> <p><b>СК12.</b> Здатність до системного географічного мислення.</p> <p><b>СК13.</b> Здатність проводити дослідження регіонального розвитку та різних аспектів територіальної організації суспільства.</p> <p><b>СК14.</b> Картографічна компетентність: уміння давати комплексну географічну оцінку території за результатами аналізу карт, здатність відображати географічні об'єкти і процеси за допомогою картографічних творів.</p> <p><b>СК15.</b> Здатність використовувати географічні інформаційні технології для вирішення експериментальних і практичних завдань у галузі географії та регіонального розвитку.</p> <p><b>СК16.</b> Здатність здійснювати педагогічну діяльність та викладати дисципліни професійної підготовки у закладах загальної і спеціальної освіти.</p>
<b>7 – Програмні результати навчання</b>	
	<p><b>ПР01.</b> Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії географії, а також світоглядних наук.</p> <p><b>ПР02.</b> Знати і розуміти основні види географічної діяльності, їх поділ.</p> <p><b>ПР03.</b> Пояснювати особливості організації географічного простору.</p> <p><b>ПР04.</b> Аналізувати географічний потенціал території.</p> <p><b>ПР05.</b> Збирати, обробляти та аналізувати інформацію в області географічних наук.</p> <p><b>ПР06.</b> Використовувати інформаційні технології, картографічні та геоінформаційні моделі в галузі географічних наук.</p> <p><b>ПР07.</b> Визначати основні характеристики, процеси, історію і склад ландшафтної оболонки та її складових.</p> <p><b>ПР08.</b> Застосовувати моделі, методи фізики, хімії, геології, екології,</p>

	<p>математики, інформаційних технологій тощо при вивченні природних та суспільних процесів формування і розвитку геосфер.</p> <p><b>ПР09.</b> Аналізувати склад і будову природних і соціосфер (у відповідності до спеціалізації) на різних просторово-часових масштабах.</p> <p><b>ПР10.</b> Знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.</p> <p><b>ПР11.</b> Дотримуватися морально-етичних аспектів досліджень, чесності, професійного кодексу поведінки.</p> <p><b>ПР12.</b> Мати базові уявлення про територіальну організацію суспільства, концепції територіальних структур.</p> <p><b>ПР13.</b> Володіти базовими знаннями з економічної та соціальної географії України і світу.</p> <p><b>ПР14.</b> Планувати, організовувати і проводити стаціонарні, напівстаціонарні та польові географічні спостереження.</p> <p><b>ПР15.</b> Аналізувати різні аспекти територіальної організації життєдіяльності суспільства.</p> <p><b>ПР16.</b> Проводити аналіз регіонального розвитку та давати оцінку регіонального потенціалу.</p> <p><b>ПР17.</b> Володіти методиками навчальної та виховної роботи у закладах загальної і спеціальної освіти на основі сучасних науково-педагогічних досягнень.</p>
<b>8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми</b>	
<i>Специфічні характеристики кадрового забезпечення</i>	Усі викладачі є штатними викладачами ХНУ ім. В.Н. Каразіна, мають науковий ступінь та/або вчене звання, що відповідає основному профілю дисципліни, що викладається. Гарант програми – Кравченко К.О., к. геогр. н., доцент кафедри. Усі викладачі раз на п'ять років проходять підвищення кваліфікації.
<i>Специфічні характеристики матеріально-технічного забезпечення</i>	Обладнання та устаткування, необхідне для польових і камеральних досліджень географічних об'єктів і систем, технічні засоби навчання (дошки-екрани; мультимедійні проектори, ноутбуки, принтери, сканери, персональні комп'ютери з програмним забезпеченням) для формування предметних компетентностей з географії у процесі навчання здобувача; використання баз для проведення навчальних і виробничих практик (за договорами про співпрацю). Є навчальні аудиторії, лабораторії, комп'ютерні класи, гуртожиток, пункти харчування, точки бездротового доступу до Інтернет, спортзали, тощо
<i>Специфічні характеристики інформаційного та навчально-методичного забезпечення</i>	Офіційний сайт ХНУ ім. В.Н. Каразіна, власний сайт факультету геології, географії, рекреації і туризму, сайт кафедри соціально-економічної географії і регіонаознавства, необмежений доступ до Інтернет, друковані (фонди ЦНБ імені В.Н. Каразіна, репозитарій, власні бібліотеки навчальних лабораторій, картографічні твори) та Інтернет-джерела (у т.ч. і Центру електронного навчання ХНУ) інформації; навчальні і робочі плани (з пояснювальними записками до них), освітні програми, робочі програми дисциплін і практик, навчально-методичні комплекси дисциплін, що включають лекційний матеріал, завдання практичних робіт, питання семінарських занять, завдання самостійної роботи, питання, задачі, завдання для поточного та підсумкового контролю.
<b>9 – Академічна мобільність</b>	
<i>Національна кредитна мобільність</i>	Можлива, індивідуальна, за бажанням студента. Кредити, отримані в інших ВНЗ України, перезараховуються відповідно до довідки про академічну мобільність
<i>Міжнародна</i>	Можлива, індивідуальна, у т.ч. участь у програмах проекту Еразмус+,



<i>кредитна мобільність</i>	за бажанням студента
<i>Навчання іноземних здобувачів вищої освіти</i>	Громадяни інших держав приймаються на навчання за спеціальністю 106 Географія на підставі міжнародних договорів на умовах, визначених цими договорами, а також договорів, укладених навчальним закладом із зарубіжними навчальними закладами, організаціями, або індивідуальних договорів, контрактів.

## 2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

### 2.1. Перелік компонент ОП

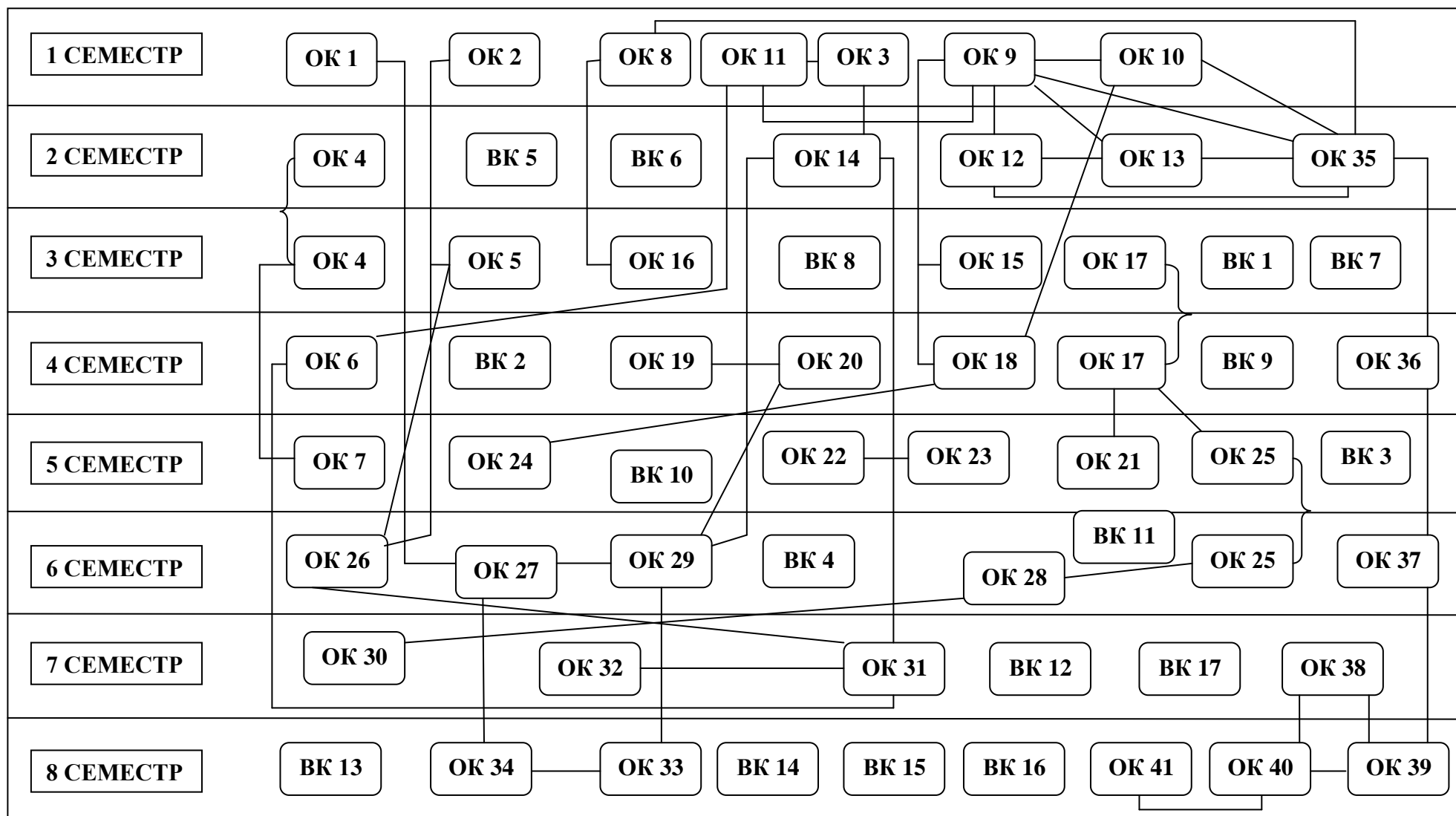
Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю, шкала оцінювання
1	2	3	4
<b>Обов'язкові компоненти ОП</b>			
ОК 1	Історія України	3	чотирирівнева
ОК 2	Вища математика	4	чотирирівнева
ОК 3	Вступ до фаху	4	дворівнева
ОК 4	Іноземна мова	6	дворівнева, чотирирівнева
ОК 5	Інформатика з основами геоінформатики	5	чотирирівнева
ОК 6	Філософія	3	чотирирівнева
ОК 7	Іноземна мова (за фахом)	3	дворівнева
ОК 8	Топографія з основами геодезії	5	чотирирівнева
ОК 9	Загальне землезнавство	4	чотирирівнева
ОК 10	Ґрунтознавство і біогеографія	6	чотирирівнева
ОК 11	Науково-природнича картина світу	4	дворівнева
ОК 12	Метеорологія і кліматологія	4	чотирирівнева
ОК 13	Загальна гідрологія	4	чотирирівнева
ОК 14	Основи суспільної географії	4	чотирирівнева
ОК 15	Геоморфологія і палеогеографія	4	чотирирівнева
ОК 16	Картографія	4	чотирирівнева
ОК 17	Фізична географія материків і океанів	7	дворівнева, чотирирівнева
ОК 18	Ландшафтознавство	4	чотирирівнева
ОК 19	Регіональний розвиток та планування територій	4	чотирирівнева
ОК 20	Географія населення та розселення	4	чотирирівнева
ОК 21	Фізична географія України	5	чотирирівнева
ОК 22	Педагогіка	3	чотирирівнева
ОК 23	Методика навчання географії	4	чотирирівнева
ОК 24	Основи геоєкології	3	чотирирівнева
ОК 25	Регіональна економічна і соціальна географія	8	дворівнева, чотирирівнева
ОК 26	Статистичні методи і обробка геоінформації	4	чотирирівнева
ОК 27	Історична географія з основами етнографії	4	чотирирівнева
ОК 28	Географія світового господарства та міжнародної торгівлі	4	дворівнева
ОК 29	Соціальна географія	4	чотирирівнева
ОК 30	Географія сфери послуг та індустрія туризму	4	чотирирівнева
ОК 31	Теорія і методологія суспільної географії	4	чотирирівнева
ОК 32	Основи суспільно-географічного моделювання	4	чотирирівнева

ОК 33	Урбаністична географія	3	дворівнева
ОК 34	Політична географія з основами геоглобалістики	4	чотирирівнева
ОК 35	Навчальна природничо-наукова практика	7	чотирирівнева
ОК 36	Навчальна професійно-орієнтована практика	6	чотирирівнева
ОК 37	Виробнича практика	7	дворівнева
ОК 38	Курсова робота за фахом	4	чотирирівнева
ОК 39	Переддипломна практика	5	чотирирівнева
ОК 40	Підготовка кваліфікаційної роботи	3	чотирирівнева
ОК 41	Атестаційний іспит з географії	3	чотирирівнева
<b>Загальний обсяг обов'язкових компонент</b>		<b>178</b>	
<b>Вибіркові компоненти ОП*</b>			
ВК 1	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	дворівнева
ВК 2	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	дворівнева
ВК 3	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	дворівнева
ВК 4	Міжфакультетська вибіркова дисципліна	3	дворівнева
ВК 5	Фізика / Фізика з основами фізики Землі / Фізика з основами геофізики / Геофізика ландшафтів / Історія урбанізації та основи урбаністичної географії / Міста світу / Географічні основи регіонального розвитку / Основи наукових суспільно-географічних досліджень	5	чотирирівнева
ВК 6	Хімія / Геохімія / Геохімія ландшафтів / Вступ до регіоналістики та країнознавства / Регіони та країни світу	3	чотирирівнева
ВК 7	Комп'ютерні технології в суспільній географії (практикум) / Комп'ютерні технології (практикум) / Комп'ютерна техніка та технології (практикум) / Методика застосування комп'ютерної техніки та технологій в суспільній географії (практикум)	4	дворівнева
ВК 8	Дистанційне зондування Землі / Управління даними дистанційного зондування та їх обробка / Робота з даними дистанційного зондування	3	дворівнева
ВК 9	Основи менеджменту / Територіальний менеджмент / Регіональна економіка	3	дворівнева
ВК 10	Економічна і соціальна географія України / Економічна і соціальна географія України з основами регіоналістики / Етногеографія України / Суспільно-просторова організація України	5	чотирирівнева
ВК 11	Географічні інформаційні системи / Математико-статистичні методи в суспільній географії	4	чотирирівнева
ВК 12	Зовнішньоекономічні зв'язки України / Географія зовнішньоекономічної діяльності України / Географія торгівлі	4	чотирирівнева
ВК 13	Географія Харківської області / Географія Харкова та Харківської області / Теорії регіонального розвитку	3	чотирирівнева
ВК 14	Інформаційна географія і ГІС / Інформаційна географія	4	чотирирівнева
ВК 15	Регіональні проблеми стійкого розвитку /	3	дворівнева

	Основи стійкого розвитку регіону / Регіональна політика стійкого розвитку		
ВК 16	Суспільно-географічна регіоналістика України / Суспільно-географічне районування України / Регіонознавство	3	чотирирівнева
ВК 17	Вибірковий вид практики: Педагогічна практика / Практика з регіонального розвитку	6	дворівнева
<b>Загальний обсяг вибірових компонент</b>		<b>60</b>	
<b>ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ</b>		<b>240</b>	

\*перелік дисциплін за вибором наданий орієнтовний і може змінюватися відповідно до актуальних запитів галузі економічної, соціальної географії та регіонального розвитку

## 2.2. Структурно-логічна схема ОП



### **3. Форма атестації здобувачів вищої освіти**

Атестація випускників освітньо-професійної програми «Економічна, соціальна географія та регіональний розвиток» спеціальності 106 Географія проводиться у формі атестаційного іспиту з географії та захисту кваліфікаційної роботи бакалавра і завершується видачею документу встановленого зразка про присудження йому ступеня бакалавра із присвоєнням кваліфікації: Бакалавр географії; економічна, соціальна географія та регіональний розвиток.

Атестаційний іспит передбачає оцінювання результатів навчання, визначених Стандартом вищої освіти та освітньою програмою.

Кваліфікаційна робота передбачає проведення самостійного дослідження, виконується за матеріалами, зібраними під час практики та їх опрацювання в лабораторних умовах, і має передбачати розв'язання спеціалізованого суспільно-географічного завдання. У кваліфікаційній роботі не має бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації. Обсяг та структура роботи встановлюється закладом вищої освіти. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті або в репозиторії закладу вищої освіти або його структурного підрозділу.

Атестація здійснюється відкрито і публічно перед Екзаменаційною комісією, яка затверджена наказом ректора ХНУ імені В.Н. Каразіна. Доповідь здобувача для переконливості та підтвердження висновків та пропозицій має обов'язково супроводжуватися презентацією із використанням мультимедійної техніки.



